

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

15 февруари 2023 година *

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда —
Имиграционна политика — Връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети
страни — Директива 2008/115/ЕО — Член 5, букви а) и б) — Решение за връщане,
издадено срещу гражданин на трета страна — Ненавършил пълнолетие гражданин на трета
страна, разделен от родителите си в случай на връщане — Висш интерес на детето —
Право на зачитане на семейния живот“

По дело C-484/22

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от
Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия) с акт от 8 юни
2022 г., постъпил в Съда на 20 юли 2022 г., в рамките на производство по дело

Bundesrepublik Deutschland

срещу

GS, представляван от родителите си,

при участието на:

Vertreterin des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: M. Safjan (докладчик), председател на състава, N. Jääskinen и M. Gavalec,
съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с
мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Bundesrepublik Deutschland (Федерална република Германия) и GS, малолетно дете, представлявано от родителите си, по повод по-специално на предупреждението за извеждане от страната, издадено от Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците, Германия, наричана по-нататък „Bundesamt“) срещу посоченото дете.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно член 7 („Зачитане на личния и семейния живот“) от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“):

„Всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговите съобщения“.

- 4 Член 24 („Права на детето“) от Хартата гласи:

„[...]“

2. При всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето трябва да бъде от първостепенно значение.

3. Всяко дете има право да поддържа редовно лични отношения и преки контакти с двамата си родители, освен когато това е против неговия интерес“.

Директива 2008/115

- 5 Съгласно член 2, параграф 1 от Директива 2008/115 тя „се прилага по отношение на граждани на трети страни, които са в незаконен престой на територията на държава членка“.
- 6 Съгласно член 3 („Определения“) от тази директива се прилагат следните определения:

„1) „гражданин на трета страна“ е всяко лице, което не е гражданин на [Европейския съюз] по смисъла на член [9 ДЕС] и което не се ползва от общностното право на свободно движение, както е определено в член 2, точка 5 от [Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските

граница) (ОВ L 105, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 8, стр. 5)];

2) „незаконен престой“ е всяко присъствие на територията на държава членка на гражданин на трета страна, който не отговаря или е престанал да отговаря на условията за влизане, изложени в член 5 от Кодекса на шенгенските граници, или на други условия за влизане, престой или пребиваване в тази държава членка;

3) „връщане“ е процесът на връщане на гражданин на трета страна — при доброволно или принудително изпълнение на задължение за връщане — в:

- неговата страна на произход, или
- страна на транзитно преминаване в съответствие със споразумения на Общността или двустранни споразумения за обратно приемане или други договорености, или
- трета страна, в която гражданинът на трета страна доброволно решава да се върне и в която ще бъде приет;

4) „решение за връщане“ е административно или съдебно решение или друг акт, което определя или обявява за незаконен престоя на гражданин на трета страна и налага или постановява задължение за връщане;

5) „извеждане“ е принудителното изпълнение на задължението за връщане и по-специално физическото транспортиране извън държавата членка;

[...]

8) „доброволно напускане“ е изпълнение на задължението за връщане в срока, определен за тази цел в решението за връщане;

[...]“.

7 Член 5 („Принцип на „забрана за връщане“, висши интереси на детето, семеен живот и здравословно състояние“) от посочената директива предвижда:

„При прилагането на настоящата директива държавите членки надлежно вземат предвид:

- а) висшите интереси на детето,
- б) семейния живот,
- в) здравословното състояние на засегнатия гражданин на трета страна,

и спазват принципа на „забрана за връщане“.

Германското право

AufenthG

- 8 Съгласно член 59 („Предупреждение за извеждане от страната“) от Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Закон за пребиваването, заетостта и интеграцията на чужденците на територията на Федерална република Германия) от 30 юли 2004 г. (BGBl. 2004 I, стр. 1950) в редакцията му, приложима за спора в главното производство (BGBl. 2017 I, р. 2780) (наричан по-нататък „AufenthG“):

„1. Преди извеждането се издава предупреждение за извеждане от страната, в което се определя разумен срок за доброволно напускане между седем и 30 дни. [...]

2. В предупреждението за извеждане от страната се посочва държавата, в която чужденецът ще бъде изведен, и се уточнява, че той може да бъде изведен в друга държава, на чиято територия му е разрешено да влезе или която е длъжна да го приеме. [...]

3. Наличието на забрани за извеждане и на основания за спиране на изпълнението на мярката по извеждане не е пречка за издаването на предупреждение за извеждане от страната. [...]

4. Когато предупреждението за извеждане от страната влезе в сила, обстоятелствата, които възпрепятстват извеждането в посочената в [това предупреждение] държава и които са възникнали, преди [посоченото предупреждение] да влезе в сила, не се вземат предвид в последващите решения на Службата за чужденците относно извеждането или спирането на изпълнението на мярката по извеждане; други обстоятелства, на които се позовава чужденецът и които възпрепятстват извеждането в тази държава, могат да не бъдат взети предвид. Не се засягат разпоредбите, които позволяват на чужденеца да се позове на посочените в изречение първо обстоятелства в съдебно производство по същество или по молба за допускане на временни мерки в съответствие с Verwaltungsgerichtsordnung (Административнопроцесуален кодекс)“.

- 9 Член 60а („Временно спиране на изпълнението на мярката по извеждане (временно допускане на пребиваването)“), параграфи 2—5 от AufenthG гласи:

„2. Изпълнението на мярката по извеждане на чужденеца се спира, докато има фактически или правни пречки за извеждането му и не е издадено разрешение за пребиваване. [...]

[...]

3. Спирането на изпълнението на мярката по извеждане на чужденеца не засяга задължението му да напусне територията на страната.

4. В случай на спиране на изпълнението на мярката по извеждане на чужденеца се издава съответно удостоверение.

5. Спирането на изпълнението на мярката по извеждане се преустановява на датата, на която чужденецът напусне територията на страната. [...]

Закон за убежището

- 10 Член 34 от Asylgesetz (Закон за убежището) (BGBl. 2008 I, стр. 1798) в редакцията му, приложима за спора в главното производство (BGBl. 2013 I, стр. 3474), предвижда:

„1. В съответствие с член 59 и член 60, параграф 10 от [AufenthG] се издава писмено предупреждение за извеждане от страната, когато:

1. чужденецът не е признат за лице с право на убежище,
2. на чужденеца не се предоставя статут на бежанец,
- 2а. на чужденеца не се предоставя субсидиарна закрила,
3. не са изпълнени условията по член 60, параграфи 5 и 7 от [AufenthG] или извеждането по изключение е разрешено въпреки изпълнението на условията по член 60, параграф 7, първо изречение от [AufenthG], и
4. чужденецът няма разрешение за пребиваване.

Не е необходимо чужденецът да бъде изслушан, преди да се издаде предупреждението за извеждане. Службата за чужденците запазва също така компетентността си да издава решения по член 59, параграф 1, четвърто изречение и параграф 6 от [AufenthG].

2. Предупреждението за извеждане от страната трябва да се приложи към решението по молбата за убежище. [...]“.

Административнопроцесуален кодекс

- 11 Член 123 от Административнопроцесуалния кодекс в редакцията му, приложима за спора в главното производство, по общ начин предвижда, че съдилищата могат, по искане на заинтересованото лице и независимо от подаването на жалба по същество, да постановят временни мерки.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 12 Жалбоподателят в главното производство е роден в Германия през декември 2018 г. и също като родителите си и членовете на семейството си е гражданин на Федерална република Нигерия.
- 13 С решения съответно от март 2017 г. и март 2018 г. Bundesamt установява забрана за извеждане в Нигерия в полза на бащата и родена през 2014 г. сестра на жалбоподателя в главното производство. В това отношение тя приема, че са изпълнени условията за забрана за извеждане, предвидени в националното законодателство, що се отнася до тази страна, тъй като, ако бъде изведен в нея, бащата на жалбоподателя в главното производство не би могъл да изпълнява задълженията си за издръжка спрямо собствените си родители, съпругата си и децата си. С решения съответно от февруари и април 2018 г. компетентната

администрация издава на бащата и на сестрата на жалбоподателя в главното производство разрешения за пребиваване от хуманитарни съображения съгласно приложимите национални правила в областта на забраната за извеждане.

- 14 За сметка на това молбите за убежище на майката и на друга, родена през 2016 г., сестра на жалбоподателя в главното производство са отхвърлени като явно неоснователни. Пребиваването им в Германия обаче е временно допуснато.
- 15 С решение от 13 юни 2019 г. Bundesamt, от една страна, отхвърля молбата на жалбоподателя в главното производство да му бъде предоставен(а) статут на бежанец или субсидиарна закрила, и от друга страна, издава спрямо него предупреждение за извеждането му в Нигерия, като същевременно му определя 30-дневен срок за доброволно напускане (наричано по-нататък „предупреждението за извеждане от страната“).
- 16 Сезиран с жалба срещу това решение, Verwaltungsgericht (Административен съд, Германия) с решение от 7 юни 2021 г. отхвърля по-голямата част от исканията на жалбоподателя в главното производство. Той обаче отменя издаденото срещу него предупреждение за извеждане от страната поради противоречие с правото на зачитане на семейния живот, прогласено както в Основния закон на Германия, така и в член 8 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., имайки предвид забраната за извеждане, установена по отношение на баща му и една от сестрите му, тъй като не можело да се очаква жалбоподателят в главното производство да се раздели с баща си.
- 17 Федерална република Германия подава пред Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия), запитващата юрисдикция, ревизионна жалба (ограничена до правни въпроси) срещу решението на Verwaltungsgericht (Административен съд) в частта, в която се отменя предупреждението за извеждане от страната.
- 18 В подкрепа на своята ревизионна жалба Федерална република Германия по същество изтъква, че съображенията да не се допуска извеждане на дадено лице, свързани с висшия интерес на детето и със зачитането на семейния му живот и посочени в член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115, не следва да се отчитат в производството по издаването на предупреждение за извеждане от страната, което е от компетентността на Bundesamt. Според нея такива съображения могат да се вземат предвид единствено в отделно и последващо производство, насочено към осъществяването на извеждането, което е от компетентността на други органи, а именно на регионалните служби за чужденците.
- 19 При тези обстоятелства Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115/ЕО да се тълкува в смисъл, че без изключение не допуска законосъобразността на съпътстващо отхвърлянето на молбата за международна закрила решение за връщане, което е издадено срещу малолетен или непълнолетен гражданин на трета страна и с което се определя срок за доброволното му напускане от 30 дни от датата на влизане в сила, ако поради съображения от правен характер за неопределен период от време никой от родителите не може да бъде върнат в страна, посочена в член 3, точка 3 от Директива 2008/115/ЕО, и следователно от малолетното или непълнолетно лице не може да се очаква да напусне държавата членка,

тъй като семейният му живот подлежи на закрила (член 7 и член 24, параграф 2 от [Хартата] и член 8 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи), или е достатъчно висшите интереси на детето и семейният живот по смисъла на член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115/ЕО да се вземат предвид въз основа на национална правна уредба чрез спиране на изпълнението на мярката по извеждане след издаването на решението за връщане?“.

По преюдициалния въпрос

- 20 Съгласно член 99 от Процедурния правилник, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 21 Тази разпоредба следва да се приложи в настоящото преюдициално производство.
- 22 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че изисква висшият интерес на детето и семейният му живот да бъдат защитени в производство по издаването на решение за връщане срещу ненавършило пълнолетие лице, или е достатъчно последното да може надлежно да се позове на тези два защитени интереса в последващо производство за принудително изпълнение на посоченото решение за връщане, за да може евентуално да постигне спиране на изпълнението.
- 23 В това отношение следва да се припомни, че с оглед на целта си да се гарантира, че в рамките на установената с тази директива процедура за връщане се спазват редица основни права, сред които основните права на детето, закрепени в член 24 от Хартата, член 5 от Директива 2008/115 не може да се тълкува стеснително (решение от 11 март 2021 г., *État belge* (Връщане на родител на ненавършило пълнолетие лице), С-112/20, EU:C:2021:197, т. 35).
- 24 Член 5, буква а) от Директива 2008/115 и член 24, параграф 2 от Хартата следователно изискват защита на висшият интерес на детето на всички етапи на производството (вж. в този смисъл решение от 14 януари 2021 г., *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице), С-441/19, EU:C:2021:9, т. 54), а член 5, буква б) от тази директива задължава държавите членки да вземат надлежно предвид и семейния живот (вж. в този смисъл решение от 11 март 2021 г., *État belge* (Връщане на родител на ненавършило пълнолетие лице), С-112/20, EU:C:2021:197, т. 41).
- 25 При това положение член 5 от Директива 2008/115 не допуска държава членка да приеме решение за връщане, без да е взела предвид релевантните обстоятелства, отнасящи се до семейния живот на съответния гражданин на трета страна, които той изтъква, за да се противопостави на приемането на такова решение (решение от 8 май 2018 г., К.А. и др. (Събиране на семейството в Белгия), С-82/16, EU:C:2018:308, т. 104).

- 26 По-конкретно, преди да издаде решение за връщане на ненавършило пълнолетие лице, съответната държава членка трябва да извърши цялостна и задълбочена преценка на положението на това лице, като надлежно вземе предвид висшия интерес на детето (вж. в този смисъл решение от 14 януари 2021 г., *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице), C-441/19, EU:C:2021:9, т. 60).
- 27 Следователно член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115 не допуска национална съдебна практика, съгласно която задължението да се вземат предвид висшите интереси на детето и семейният му живот при издаването на предупреждение за извеждане от страната, се счита спазено, докато извеждането не е осъществено.
- 28 По изложените съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че изисква висшият интерес на детето и семейният му живот да бъдат защитени в рамките на производство по издаването на решение за връщане срещу ненавършило пълнолетие лице, и че не е достатъчно последното да може да се позове на тези два защитени интереса в последващо производство за принудително изпълнение на посоченото решение за връщане, за да може евентуално да постигне спиране на изпълнението.

По съдебните разноски

- 29 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) определи:

Член 5, букви а) и б) от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

изисква висшият интерес на детето и семейният му живот да бъдат защитени в рамките на производство по издаването на решение за връщане срещу ненавършило пълнолетие лице, и че не е достатъчно последното да може да се позове на тези два защитени интереса в последващо производство за принудително изпълнение на посоченото решение за връщане, за да може евентуално да постигне спиране на изпълнението.

Подписи